

Briuselis, 2018 05 23
COM(2018) 370 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2018 M. KONVERGENCIJOS ATASKAITA

(parengta pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 1 dalį)

{SWD(2018) 350 final}

1. ATASKAITOS TIKSLAS

Euras turi būti bendra visos Europos Sąjungos valiuta. Šiuo metu ji kasdien naudoja beveik 342 mln. žmonių devyniolikoje valstybių narių (euro zonoje). Euras yra antra pasaulyje labiausiai naudojama valiuta. Eurą savo valiuta pasirinko arba su euru savo valiutą susiejo šešiasdešimt kitų pasaulio valstybių ir teritorijų, kuriose gyvena 175 mln. žmonių.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 140 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad ne rečiau kaip kartą per dvejus metus arba valstybės narės, kuriai taikoma išimtis¹, prašymu Komisija ir Europos Centrinis Bankas (ECB) praneštų Tarybai apie pažangą, padarytą valstybėms narėms vykdam ekonomines ir pinigų sąjungos kūrimo įsipareigojimus. Paskutinės Komisijos ir ECB konvergencijos ataskaitos priimtose 2016 m. birželio mėn.

2018 m. konvergencijos ataskaitoje aptariamos šios septynios valstybės narės, kurioms taikoma išimtis: Bulgarija, Čekija, Kroatija, Lenkija, Rumunija, Švedija ir Vengrija². Išsamesnis konvergencijos būklės šiose valstybėse narėse vertinimas pateiktas šios ataskaitos techniniame priede.

Komisijos ir ECB ataskaitų turiniui taikomi SESV 140 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai. Pagal šį straipsnį reikalaujama, kad ataskaitose būtų vertinama, kaip nacionalinės teisės aktai, įskaitant nacionalinio centrinio banko statutą, atitinka SESV 130 ir 131 straipsnius ir Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statutą (toliau – ECBS ir ECB statutas). Ataskaitose taip pat turi būti nagrinėjama, ar atitinkama valstybė narė yra pasiekusi aukštą tvarios konvergencijos lygį pagal konvergencijos kriterijus (kainų stabilumo, viešųjų finansų, valiutos kurso stabilumo ir ilgalaikių palūkanų normų), taip pat atsižvelgiama į kitus veiksnius, nurodytus SESV 140 straipsnio 1 dalies paskutinėje pastraipoje. Keturi konvergencijos kriterijai išsamiau aptarti prie Sutarčių pridėtame protokole (Protokolas Nr. 13 dėl konvergencijos kriterijų).

Finansų ir ekonomikos krizė ir euro zonos valstybių skolos krizė parodė ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) ekonomikos valdymo sistemos spragas ir atskleidė, kad reikia visapusiškiau išnaudoti turimas priemones. Siekiant užtikrinti tvarų EPS veikimą, imtasi visapusiškai stiprinti Sąjungos ekonomikos valdymą. Todėl konvergencijos vertinimas derinamas su platesnio pobūdžio Europos semestru, kurį įgyvendinant vadovaujamasi integruotu požiūriu į ekonominės politikos uždavinius, kylančius EPS užtikrinant fiskalinį tvarumą, konkurencingumą, finansų rinkos stabilumą ir ekonomikos augimą. Pagrindinės naujos valdymo reformos srityje, kuriomis tobulinamas kiekvienos valstybės narės konvergencijos proceso ir jos tvarumo vertinimas, apima, *inter alia*, pirmojo deficito procedūros sugriežtinimą vykdam Stabilumo ir augimo pakto reformą 2011 m. ir naujas priemones makroekonominio disbalanso priežiūros srityje. Visų pirma šioje ataskaitoje atsižvelgiama į makroekonominio disbalanso procedūros išvadą³.

¹ Valstybės narės, kurios dar neįvykdė būtinų euro įsivedimo sąlygų, vadinamos valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis. Prieš priimant Maastrichto sutartį, Danija ir Jungtinė Karalystė derėsi, kad šios nuostatos joms nebūtų taikomos, ir trečiajame EPS etape jos nedalyvavo.

² Danija ir Jungtinė Karalystė nepareikšė ketinimo įsivesti eurą, todėl į vertinimą neįtrauktos.

³ 2017 m. lapkričio mėn. Komisija paskelbė septintąją įspėjimo mechanizmo ataskaitą, o 2018 m. kovo mėn. – atitinkamų išsamių apžvalgų išvadą.

Be to, šios krizės atskleidė, kad yra susiklostę nepageidautini nacionalinių bankų sektorių ir jų vyriausybių ryšiai ir leido pasireikšti stipriems susiskaidymo veiksniams finansų rinkose. Bankų sąjunga buvo sukurta siekiant nutraukti minėtus ryšius ir panaikinti susiskaidymą, taip pat užtikrinti geresnį rizikos diversifikavimą valstybėse narėse ir tinkamą ekonomikos finansavimą. Jau yra keli pamatiniai bankų sąjungos elementai, pvz., bendras taisyklių sąvadas, Bendras priežiūros mechanizmas (BPM) ir Bendras pertvarkymo fondas (BPpF). Eurą įsivedančios valstybės narės taip pat dalyvaus bankų sąjungoje, neatsižvelgiant į tai, kaip šioje ataskaitoje įvertintas konvergencijos kriterijų įgyvendinimas.

Kaip vieną iš 2017 m. gruodžio 6 d. pristatytų dokumentų dėl EPS stiprinimo rinkinio priemonių, Europos Komisija pasiūlė nustatyti specialią darbo tvarką (vykdant techninės paramos veiklą), pagal kurią valstybėms narėms, kurios rengiasi įsivesti eurą, būtų siūloma tikslinė parama⁴. Pasiūlymas buvo įtrauktas į Struktūrinių reformų rėmimo programos reglamento pakeitimą⁵. Be to, Komisija pranešė laikotarpiu po 2020 m. siūlysimą specialiąją konvergencijos priemonę valstybėms narėms, kurios vykdo konkrečius veiksmus, rengdamosi sklandžiai dalyvauti euro zonoje. Tačiau šios priemonės taikymas nepriklauso nuo oficialaus euro įsivedimo proceso, įgyvendinamo atsižvelgiant į konvergencijos ataskaitose pateiktą vertinimą.

Konvergencijos kriterijai

Norint išanalizuoti **nacionalinės teisės aktų**, įskaitant nacionalinių centrinių bankų statusus, **derėjimą** su SESV 130 straipsniu ir 131 straipsnyje numatyta atitikties užtikrinimo prievole, reikia įvertinti ir tai, kaip laikomasi piniginio finansavimo draudimo (123 straipsnis) ir privilegijos naudotis finansų įstaigomis draudimo (124 straipsnis), taip pat kaip įvedant eurą laikomasi ECBS tikslų (127 straipsnio 1 dalis) bei uždavinių (127 straipsnio 2 dalis) ir kitų nuostatų, susijusių su nacionalinių centrinių bankų integravimu į ECBS.

Kainų stabilumo kriterijus apibrėžtas SESV 140 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje: „*didelis kainų stabilumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal infliacijos lygį, artimą tam, kurį yra pasiekusios ne daugiau kaip trys valstybės narės, kuriose kainos yra stabiliausios.*“

Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 1 straipsnyje nustatyta, kad „*kainų stabilumo kriterijus reiškia, kad valstybės narės kainų stabilumas yra tvarus ir vidutinis infliacijos lygis per vienerius metus iki tyrimo neviršija daugiau kaip 1,5 procentinio punkto daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, infliacijos lygio. Infliacija matuojama taikant vartotojų kainų indeksą palyginamuoju pagrindu, atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus.*“⁶ Tvarumo reikalavimas reiškia, kad priimtinas infliacijos lygis turi būti iš esmės pasiektas dėl sąnaudų ir kitų struktūrinių būdu kainų pokyčius lemiančių veiksnių, o ne dėl laikinų veiksnių poveikio. Todėl vertinant konvergenciją nagrinėjami veiksniai, turintys poveikio infliacijos perspektyvai, kartu atsižvelgiant į naujausias Komisijos tarnybų infliacijos

⁴ Europos Komisija, Komunikatas dėl naujų biudžeto priemonių Sąjungos sistemoje euro zonos stabilumui užtikrinti, COM(2017) 822 *final*, 2017 m. gruodžio 6 d.

⁵ Pasiūlymas dėl EP ir Tarybos Reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/825, COM(2017) 825 *final*, 2017/0334(COD), 2017 m. gruodžio 6 d.

⁶ Nustatant kainų stabilumo kriterijų, infliacija apskaičiuojama pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI), apibrėžtą Tarybos reglamente (EB) Nr. 2494/95.

prognozes⁷. Šiuo atžvilgiu ataskaitoje taip pat vertinama, ar tikėtina, kad artimiausiais mėnesiais šalies infliacijos lygis atitiks pamatinę vertę.

2018 m. kovo mėn.⁸ apskaičiuota pamatinė infliacijos lygio vertė buvo 1,9 %, o trys valstybės narės, kuriose kainos buvo stabiliausios – Kipras, Airija ir Suomija⁹.

Viešųjų finansų konvergencijos kriterijus apibrėžtas SESV 140 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje: „*valstybės finansinės padėties tvarumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal bendrojo šalies biudžeto be perviršinio deficito, kuris nustatomas pagal 126 straipsnio 6 dalį, padėtį.*“ Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 2 straipsnyje taip pat nurodoma, kad šis kriterijus reiškia, jog „*tyrimo metu valstybė narė nėra Tarybos sprendimo pagal minėtos sutarties 126 straipsnio 6 dalį dėl perviršinio deficito buvimo objektas.*“ Siekiant visapusiškai stiprinti EPS ekonomikos valdymą, 2011 m. buvo sugriežtinti antriniai teisės aktai, susiję su viešaisiais finansais, įskaitant naujus reglamentus, kuriais iš dalies keičiamas Stabilumo ir augimo paktas¹⁰.

Valiutos kurso kriterijus apibrėžtas SESV 140 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje: „*Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizmo nustatytų normalių svyravimo ribų laikymasis bent dvejus metus išvengiant nuvertėjimo euro atžvilgiu.*“

Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 3 straipsnyje nurodoma: „*Dalyvavimo Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme kriterijus <...> reiškia, kad valstybė narė laikėsi norminių svyravimo ribų, numatytų Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme, be didelių nukrypimų bent paskutinius dvejus metus iki tyrimo. Pirmiausia, valstybė narė negali būti nuvertinusi savo valiutos dvišalio pagrindinio kurso euro atžvilgiu savo pačios iniciatyva per tą patį laikotarpį*“¹¹.

Atitinkamas dvejų metų laikotarpis, kuriuo šioje ataskaitoje vertinamas valiutos kurso stabilumas, yra laikotarpis nuo 2016 m. balandžio 24 d. iki 2018 m. balandžio 23 d. Vertindama valiutos kurso stabilumo kriterijų, Komisija atsižvelgia į papildomų rodiklių, kaip antai užsienio valiutos atsargų ir trumpalaikių palūkanų normų, pokyčius, taip pat į politikos priemonių, įskaitant užsienio valiutos intervencines operacijas, ir, kai tinka, tarptautinės finansinės pagalbos reikšmę išlaikant valiutos kurso stabilumą. Šiuo metu nė viena šioje konvergencijos ataskaitoje vertintų valstybių narių nedalyvauja VKM II. Dėl prisijungimo prie VKM II sprendžiama gavus valstybės narės prašymą ir visų VKM II dalyvių bendru sutarimu¹².

SESV 140 straipsnio 1 dalies ketvirtoje įtraukoje nustatytas reikalavimas – „*valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, pasiektas konvergencijos ir jos dalyvavimo*

⁷ Visos šioje ataskaitoje pateiktos infliacijos prognozės ir kiti kintamieji yra paimti iš Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozės. Komisijos tarnybų prognozės grindžiamos bendrosiomis prielaidomis dėl išorės kintamųjų ir prielaida, kad politika nesikeis, be to, atsižvelgiama į priemones, apie kurias turima pakankamai informacijos.

⁸ Šis pranešimas parengtas remiantis laikotarpiu iki 2018 m. balandžio 23 d. duomenimis.

⁹ 12 mėnesių vidutinis infliacijos lygis atitinkamai buvo 0,2 %, 0,3 % ir 0,8 %.

¹⁰ 2011 m. gruodžio 13 d. įsigaliojo direktyva dėl būtiniausių nacionalinių biudžeto sistemų reikalavimų, du nauji reglamentai dėl makroekonominės priežiūros ir trys reglamentai, kuriais iš dalies keičiamas Stabilumo ir augimo paktas (viename iš dviejų naujųjų reglamentų dėl makroekonominės priežiūros ir viename iš trijų reglamentų, kuriais iš dalies keičiamas Stabilumo ir augimo paktas, numatyti euro zonos valstybėms narėms taikomi nauji vykdymo užtikrinimo mechanizmai). Tais pakeitimais numatyta, kad taikant perviršinio deficito procedūrą atsižvelgiama į skolos kriterijų, o Stabilumo ir augimo paktas papildytas keliomis svarbiomis naujovėmis, visų pirma išlaidų kriterijumi, kuriuo papildytas kiekvienos šalies pažangos, padarytos siekiant vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto tikslo, vertinimas.

¹¹ Vertindama atitiktį valiutos kurso kriterijui, Komisija nagrinėja, ar valiutos kursas vis dar nedaug skiriasi nuo VKM II centrinio pariteto, ir kartu gali atsižvelgti į kurso augimo priežastis pagal Bendrąjį pareiškimą apie valstybes kandidates ir VKM II, patvirtintą neoficialioje ECOFIN taryboje Atėnuose 2003 m. balandžio 5 d.

¹² VKM II dalyvauja euro zonos finansų ministerijos, ECB, ne euro zonos VKM II finansų ministerijos ir centriniai bankai.

valiutos kurso mechanizme patvarumas, kurį atspindi ilgalaikių palūkanų normos.“ Protokolo dėl konvergencijos kriterijų 4 straipsnyje nustatyta, kad „palūkanų normų konvergencijos kriterijus <...> reiškia, kad vienerių metų laikotarpiu iki tyrimo valstybės narės vidutinė nominali ilgalaikė palūkanų norma neviršijo daugiau kaip 2 procentiniais punktais daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, palūkanų normos. Palūkanų normos matuojamos ilgalaikių vyriausybės obligacijų ar palyginamų vertybinių popierių pagrindu atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus.“

2018 m. kovo mėn. apskaičiuota pamatinė palūkanų normos vertė buvo 3,2 %¹³.

SESV 140 straipsnio 1 dalyje taip pat reikalaujama įvertinti **kitus veiksnius**, svarbius ekonominei integracijai ir konvergencijai. Tokie papildomi veiksniai apima rinkų integraciją, einamosios sąskaitos mokėjimų balanso pokyčius, taip pat vienetui tenkančių darbo sąnaudų ir kitų kainų rodiklių pokyčius. Šie veiksniai nagrinėjami vertinant kainų stabilumą. Papildomi veiksniai yra svarbūs sklandžios valstybės narės integracijos į euro zoną rodikliai ir padeda susidaryti visapusiškesnį konvergencijos tvarumo vaizdą.

2. BULGARIJA

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksnius, Komisija mano, kad Bulgarija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

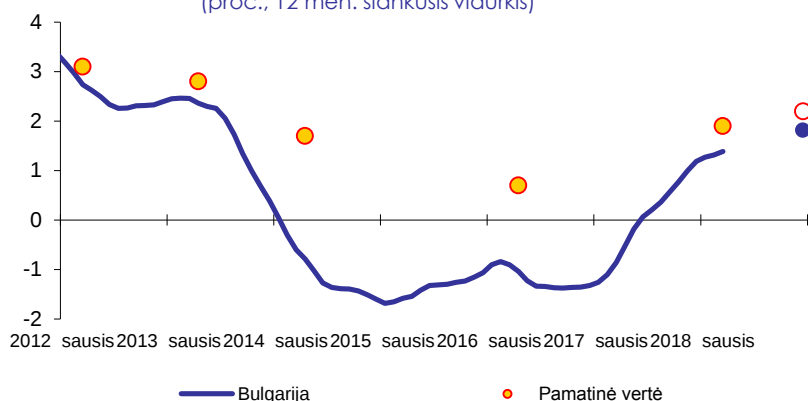
Bulgarijos teisės aktai, visų pirma Bulgarijos Nacionalinio Banko įstatymas, **nėra visiškai suderinti** su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai ir trūkumai yra susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu dėl SESV 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų uždavinių.

Bulgarija atitinka kainų stabilumo kriterijų. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Bulgarijoje buvo 1,4 %, t. y. mažesnis už 1,9 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ir ateinančiais mėnesiais jis bus mažesnis už pamatinę vertę.

Nuo 2013 m. vidurio iki 2017 m. pradžios metinė infliacija pagal SVKI Bulgarijoje buvo neigiama dėl keleto veiksnių, t. y. dėl smuktelėjusių importuojamų prekių kainų, vangios vidaus paklausos ir reguliuojamųjų kainų sumažėjimo. 2016 m. sumažėjusi nuo -0,4 % (sausio mėn.) maždaug iki -2,5 % (metų viduryje) infliacija pagal SVKI vėl ėmė augti. 2016 m. gruodžio mėn. pasiekusi -0,5 % ji didėjo, kol 2017 m. balandžio mėn. siekė 1,7 %. 2017 m. gegužės–liepos mėn. infliacija vėl laikinai sumažėjo, tačiau netrukus ėmė augti. 2017 m. lapkričio mėn. ji buvo maždaug 1,9 %. 2017 m. metinės infliacijos lygio padidėjimas susijęs su didesniu energijos ir maisto produktų kainų infliacijos poveikiu. 2018 m. pradžioje dar kartą sumažėjusi infliacija kovo mėn. vėl pakilo iki 1,9 %.

¹³ 2018 m. kovo mėn. pamatinė vertė apskaičiuota kaip Kipro (2,2 %), Airijos (0,8 %) ir Suomijos (0,6 %) vidutinių ilgalaikių palūkanų normų paprastas vidurkis, pridėjus du procentinius punktus.

2a diagrama. Bulgarija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.
(proc., 12 mėn. slankusis vidurkis)

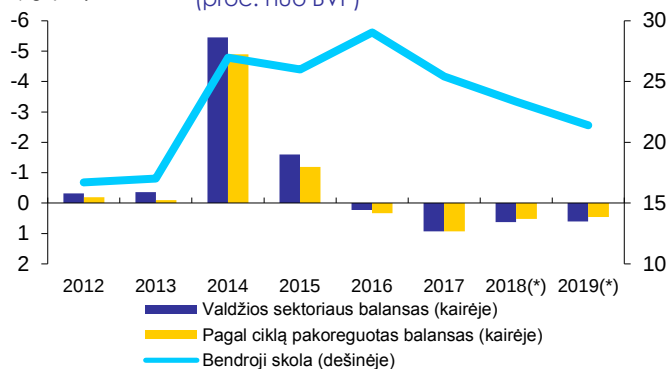

Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Infliacija turėtų ir toliau didėti dėl vidaus veiksnių, kaip antai išaugusios privataus sektoriaus paklausos, skatinamos numatomo namų ūkio disponuojamųjų pajamų padidėjimo, ir dėl išorės veiksnių, t. y. numatomo pasaulinių naftos kainų padidėjimo ir jų poveikio energijos kainoms. Todėl Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2018 m. ir 2019 m. infliacija pagal SVKI vidutiniškai bus 1,8 %. Palyginti žemas kainų lygis Bulgarijoje (apie 47 % euro zonos vidurkio 2016 m.) rodo, kad ilgalaikėje perspektyvoje tolesnės kainų konvergencijos potencialas yra didelis.

Bulgarija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Be to, remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, 2018 ir 2019 m. Bulgarija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto. Bulgarijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito. 2016 m. valdžios sektoriaus biudžeto balansas buvo 0,2 % BVP, 2017 m. – 0,9 % BVP. Pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę numatoma, kad valdžios sektoriaus biudžeto balansas 2018 ir 2019 m. turėtų išlikti teigiamas – 0,6 % BVP, darant prielaidą, kad politika nesikeis. 2017 m. bendrosios valstybės skolos santykis sumažėjo iki 25,4 % BVP ir turėtų toliau mažėti. 2018 m. jis turėtų siekti 23,3 % BVP, o 2019 m. – 21,4 % BVP. Neseniai Bulgarijos fiskalinė sistema buvo sustiprinta nuosekliai atliktais teisėkūros veiksmais, kurie dabar turi būti įgyvendinti.

2b grafikas. Bulgarija. Valdžios sektoriaus balansas ir skola
Apgręžtoji ašis (proc. nuo BVP)

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Bulgarija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Bulgarijos levas neįtrauktas į VKM II. Bulgarijos nacionalinis bankas siekia pirminio tikslo – užtikrinti kainų stabilumą – taikydamas valiutos kurso sąsają pagal valiutų valdybos modelį (VVM). Savo VVM Bulgarija nustatė 1997 m., susiedama Bulgarijos levą su Vokietijos marke, o vėliau – su euru. Atsižvelgiant į papildomus rodiklius, kaip antai užsienio valiutos atsargų pokyčius ir trumpalaikes palūkanų normas, investuotojai toliau palankiai vertina rizikos veiksnius Bulgarijoje. Didelės oficialiosios atsargos ir toliau užtikrina VVM atsparumą. Per dvejų metų vertinimo laikotarpį Bulgarijos levas, taikant VVM, euro atžvilgiu išliko visiškai stabilus.

Bulgarija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Bulgarijoje vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 1,4 %, t. y. mažesnė už 3,2 % pamatinę vertę. Ilgalaikės palūkanų normos Bulgarijoje sumažėjo nuo 2,4 % 2016 m. sausio mėn. iki 0,9 % 2018 m. sausio mėn. Pajamingumo skirtumas, palyginti su Vokietijos vyriausybės obligacijų pajamingumu, pirmąjį 2016 m. pusmetį padidėjo maždaug 50 bazinių punktų, o 2016 m. liepos mėn. pasiekęs maždaug 250 bazinių punktų, ėmė mažėti. 2017 m. pabaigoje pajamingumo skirtumas buvo 72 baziniai punktai, 2018 m. pradžioje jis dar labiau sumažėjo – siekė mažiau nei 40 bazinių punktų.

Be to, išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir rinkų integraciją. 2016 m. užfiksuotas didelis Bulgarijos išorės balanso perteklius – 4,5 % BVP, o 2017 m. – 5,5 % BVP. Dėl tvirtų prekybos ir investicijų ryšių Bulgarijos ekonomika yra labai integruota į euro zonos ekonomiką. Pagal pasirinktus su verslo aplinka susijusius rodiklius Bulgarijos rezultatai yra prastesni nei daugumos euro zonos valstybių narių. Be to, didžiausi sunkumai susiję su institucine sistema, įskaitant korupciją ir valdymo veiksmingumą. Bulgarijos finansų sektorius labai integruotas į ES finansų sektorių, ypač dėl to, kad užsienio investuotojams nuosavybės teise priklauso daug bankų sistemos subjektų. Taikant makroekonominio disbalanso procedūrą 2018 m. buvo atlikta nuodugni Bulgarijos apžvalga, kurioje nustatyta, kad šalyje susidaręs makroekonominis disbalansas (peržiūrint ankstesnes išvadas dėl perviršinio disbalanso), susijęs su finansų sektoriaus pažeidžiamumu ir dideliu įsiskolinimu bei neveiksniomis paskolomis bendrovių sektoriuje. Įsisenėjusios struktūrinės problemos kliudo darbo rinkai greičiau atsigausti.

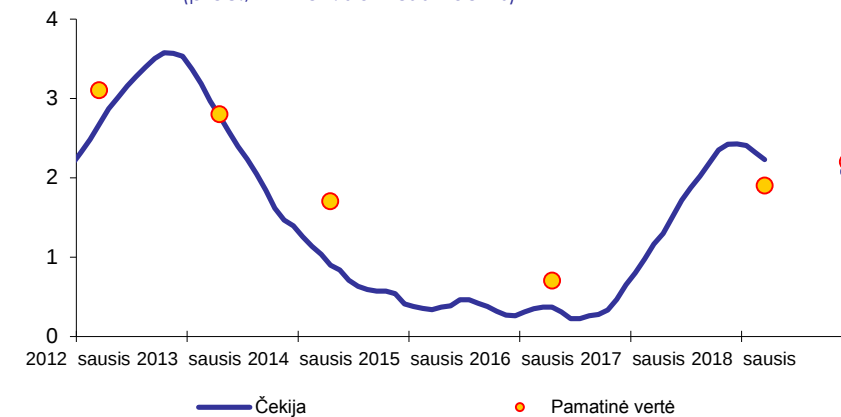
3. ČEKIJA

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksnius, Komisija mano, kad Čekija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

Čekijos teisės aktai, visų pirma, Čekijos nacionalinės tarybos įstatymas Nr. 6/1993 Rink. dėl *Česká národní banka* (ČNB įstatymas), **nėra visiškai suderinti** su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai susiję su centrinio banko nepriklausomumu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu dėl ČNB uždavinių ir SESV 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų ECBS uždavinių. ČNB įstatyme taip pat esama trūkumų, susijusių su piniginio finansavimo draudimu ir ECBS uždaviniais.

Čekija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Čekijoje buvo 2,2 %, t. y. didesnis už 1,9 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis bus mažesnis už pamatinę vertę.

3a diagrama. Čekija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.
(proc., 12 mėn. slankusis vidurkis)

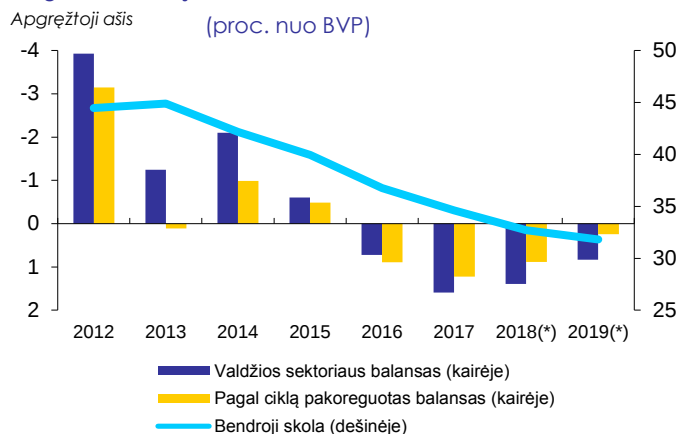
Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Sumažėjusi nuo 0,5 % 2016 m. pradžioje iki –0,1 % 2016 m. birželio mėn., metinė infliacija pagal SVKI 2016 m. pabaigoje šoktelėjo virš 2 %. 2017 m. ji svyravo nuo 2 iki 3 %. Todėl 2016 m. vidutinė metinė infliacija pagal SVKI buvo 0,6 %, o 2017 m. – 2,4 %. 2017 m. metinės infliacijos lygio padidėjimas susijęs su didesniu energijos ir maisto produktų kainų infliacijos poveikiu, taip pat su didesniu kainų augimu paslaugų sektoriuje. 2018 m. pradžioje metinė infliacija sumažėjo, o 2018 m. kovo mėn. buvo 1,6 %.

Numatoma, kad 2018 m. metinė infliacija pagal SVKI mažės daugiausia dėl to, kad maisto produktų (tiek perdirbtų, tiek neperdirbtų) kainų infliacijos poveikis turėtų mažėti. Be to, energijos ir paslaugų kainos turėtų daryti didesnę įtaką infliacijai negu ankstesniais metais. Todėl Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2018 m. metinė infliacija pagal SVKI vidutiniškai bus 2,1 %, o 2019 m. – 1,8 %. Kainų lygis Čekijoje (maždaug 64 % euro zonos vidurkio 2016 m.) rodo tolesnės kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Čekija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Be to, remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, 2018 ir 2019 m. Čekija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto. Čekijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito. Valdžios sektoriaus balansas gerokai padidėjo nuo –2,1 % BVP 2014 m. iki 1,6 % BVP pertekliaus 2017 m. Pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę valdžios sektoriaus balansas 2018 m. bus 1,4 % BVP, o 2019 m. – 0,8 % BVP, darant prielaidą, kad politika nesikeis. 2017 m. bendrosios valstybės skolos santykis sumažėjo iki mažiau nei 35 % BVP, palyginti su jos didžiausiu išaugimu iki 44,9 % BVP 2013 m. Numatoma, kad 2019 m. šis santykis sumažės ir neviršys 32 % BVP. Čekijos fiskalinė sistema buvo sustiprinta 2017 m. priėmus fiskalinės atsakomybės teisės aktą. Tačiau jo veiksmingumas priklausys nuo to, kaip bus įgyvendinamos naujosios taisyklės.

3b grafikas. Čekija. Valdžios sektoriaus balansas ir skola

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Čekija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Čekijos krona neįtraukta į VKM II. Čekija taiko svyruojančio valiutos kurso režimą ir sudaro sąlygas centriniam bankui įsikišti į užsienio valiutų rinką. Nuo 2013 m. lapkričio mėn. iki 2017 m. balandžio mėn. ČNB naudojo valiutos kursą kaip pagalbinę priemonę pinigų politikos sąlygoms švelninti, leisdamas kronos kursui laisvai svyruoti euro atžvilgiu žemesnėje 27 CZK/EUR ribos pusėje. Kronos pardavimo kaina buvo tik šiek tiek aukštesnė nei 27 CZK/EUR visais 2016 m. ir 2017 m. pradžioje, nes ČNB įsikišimas į užsienio valiutos rinką neleido toliau kilti valiutos kursui. 2017 m. balandžio mėn. ČNB panaikinus kronos kurso apatinę ribą, krona ilgainiui sustiprėjo euro atžvilgiu nuo daugiau nei 27 CZK/EUR 2017 m. balandžio mėn. pradžioje iki mažiau nei 25,5 CZK/EUR 2018 m. pradžioje. Per dvejus metus iki šio vertinimo kronos vertė euro atžvilgiu padidėjo daugiau kaip 6 %.

Čekija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Čekijoje vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 1,3 %, t. y. mažesnė už 3,2 % pamatinę vertę. 2016 m. ilgalaikė palūkanų norma Čekijoje svyravo apie 0,4 %. ČNB griežtinant pinigų politikos poziciją, ji pamažu padidėjo maždaug iki 1,5 % iki 2017 m. pabaigos. 2018 m. pradžioje skirtumas nuo palyginamųjų Vokietijos vyriausybės obligacijų pajamingumo svyravo apie 120 bazinių punktų.

Be to, išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir rinkų integraciją. 2016 m. užfiksuotas Čekijos išorės balanso perteklius siekė 2,7 % BVP, o 2017 m. – 2% BVP. Dėl tvirtų prekybos ir investicijų ryšių Čekijos ekonomika yra labai integruota į euro zonos ekonomiką. Pagal pasirinktus su verslo aplinka susijusius rodiklius tarptautiniuose reitinguose pastaraisiais metais Čekijos rezultatai, regis, stabilizavosi žemiau euro zonos vidurkio. Čekijos finansų sektorius labai integruotas į ES finansų sektorių, ypač dėl to, kad užsienio investuotojams nuosavybės teise priklauso daug finansų tarpininkų.

4. KROATIJA

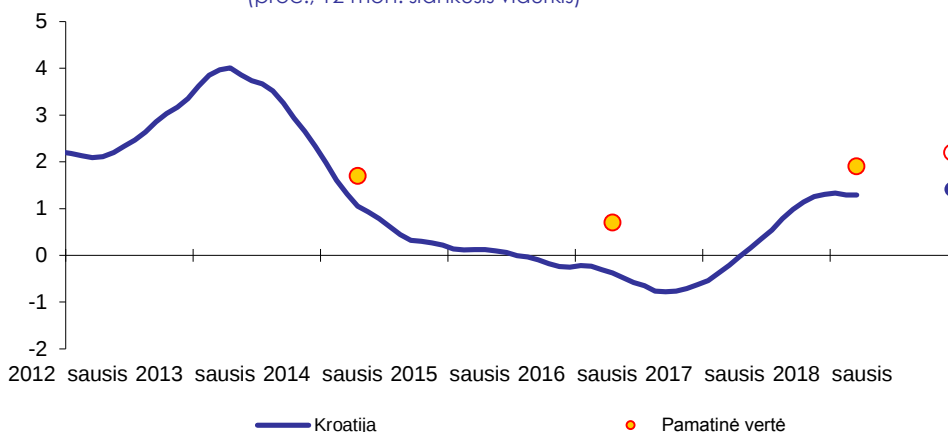
Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksnius, Komisija mano, kad Kroatija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

Kroatijos teisės aktai yra visiškai suderinti su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole.

Kroatija atitinka kainų stabilumo kriterijų. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Kroatijoje buvo 1,3 %, t. y. mažesnis už 1,9 % pamatinę vertę. Tikimasi, kad ir ateinančiais mėnesiais jis bus mažesnis už pamatinę vertę.

Didžiąją 2016 m. dalį dėl mažėjančių energijos ir neperdirbtų maisto produktų kainų metinė infliacija pagal SVKI išliko neigiama. Todėl visus metus vidutinė infliacija buvo –0,6%. 2016 m. pabaigoje metinės infliacijos rodikliai tapo teigiami, o 2017 m. pradžioje viršijo 1 % dėl didesnio visų infliacijos pagrindinių sudedamųjų dalių poveikio. Vėliau metinės infliacijos rodikliai svyravo apie 1,3 % iki 2018 m. pradžios. 2018 m. kovo mėn. metinė infliacija buvo 1,2 %.

4a diagrama. Kroatija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.
(proc., 12 mėn. slankusis vidurkis)

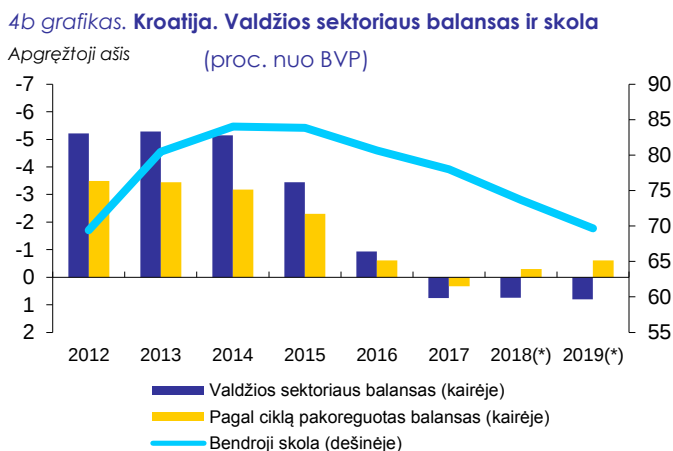

Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę numatoma, kad metinė infliacija pagal SVKI iš esmės bus stabili, nes tikėtina, kad vėl didėjančios energijos kainos kompensuos mažesnės neperdirbtos maisto infliacijos poveikį. 2019 m., tęsiantis ekonomikos augimui, grynoji infliacija turėtų šiek tiek išaugti. Todėl prognozuojama, kad 2018 m. vidutinė metinė infliacija pagal SVKI bus 1,4 %, o 2019 m. – 1,5 %. Kainų lygis Kroatijoje (maždaug 65 % euro zonos vidurkio 2016 m.) rodo kainų konvergencijos potencialą ilgalaikėje perspektyvoje.

Kroatija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Be to, remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, 2018 ir 2019 m. Kroatija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto. Kroatijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito. 2017 m. susidarė valdžios sektoriaus balanso perteklius, siekiantis 0,8% BVP. Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad valdžios sektoriaus balansas 2018 m. turi likti iš esmės pastovus – 0,7 % BVP, o 2019 m. – 0,8 % BVP. Prognozuojama, kad iki 2019 m. valdžios sektoriaus skola

sumažės maždaug iki 70 % BVP. Vilkinant planuotų reformos įstatymų priėmimą svarbiausieji Kroatijos fiskalinės sistemos aspektai, pirmiausia jos skaitinių taisyklių sandara, privalomasis vidutinės trukmės planų pobūdis ir nacionalinės fiskalinės tarybos įkūrimas, išliko palyginti silpni.

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Kroatija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Kroatijos kuna neįtraukta į VKM II. HNB taiko griežtai valdomo svyruojančio valiutos kurso režimą, valiutos kursą naudodamas kaip pagrindinį nominalų ramstį, kad pasiektų savo pirminį tikslą – užtikrintų kainų stabilumą. Nuo 2016 m. pradžios iki 2018 m. pradžios kuna patyrė vertės didėjimą skatinantį spaudimą, todėl HNB supirkinėjo užsienio valiutą iš bankų taip siekdamas stabilizuoti kunos kursą euro atžvilgiu. Kunos kursas euro atžvilgiu ir toliau svyravo priklausomai nuo sezono, pakildamas pavasarį dėl užsienio valiutos įplaukų, gautų iš turizmo sektoriaus. Per dvejus metus iki šio įvertinimo kunos vertė euro atžvilgiu padidėjo beveik 2 %.

Kroatija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Kroatijoje vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 2,6 %, t. y. mažesnė už 3,2 % pamatinę vertę. Nuo 2015 m. rugpjūčio mėn. iki 2016 m. rugpjūčio mėn. ilgalaikė palūkanų norma Kroatijoje iš esmės buvo stabili – atitinkamai svyravo nuo 3,5 % iki 4 %. 2016 m. pabaigoje nukritusi maždaug iki 3 %, 2017 m. daugiausia svyravo žemiau 3 % ribos. 2018 m. pradžioje ilgalaikė palūkanų norma nukrito iki mažiau kaip 2,4 %, o palūkanų normos skirtumas nuo palyginamųjų Vokietijos vyriausybės obligacijų pajamingumo – iki mažiau kaip 200 bazinių punktų, kai Kroatijos kredito reitingas buvo padidintas pirmą kartą po 2004 m.

Be to, išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir rinkų integraciją. Kroatijos išorės perteklius padidėjo nuo 3,6 % BVP 2016 m. iki 4,2 % BVP 2017 m., skatinamas pajamų balanso pagerėjimo. Dėl tvirtų prekybos ir investicijų ryšių Kroatijos ekonomika yra labai integruota į euro zonos ekonomiką. Pagal pasirinktus su verslo aplinka susijusius rodiklius Kroatijos rezultatai yra prastesni nei daugumos euro zonos valstybių narių. Be to, didžiausi sunkumai susiję su institucine sistema, įskaitant reglamentavimo kokybę. Finansų sektorius yra labai integruotas į ES finansų sistemą tuo, kad šalies bankai nuosavybės teise priklauso užsienio investuotojams. Taikant makroekonominio disbalanso procedūrą, 2018 m. buvo atlikta nuodugni Kroatijos apžvalga, kurioje nustatyta, kad šalyje tebėra

susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas, susijęs su didelėmis viešojo sektoriaus, privačiojo sektoriaus ir išorės skolomis, kurių didelė dalis išreikšta užsienio valiuta, esant nedidelio lygio potencialaus augimo sąlygoms.

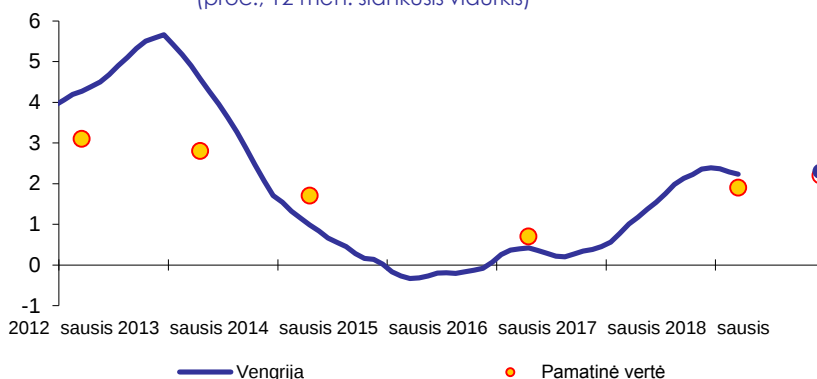
5. VENGRIJA

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksniai, Komisija mano, kad Vengrija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

Vengrijos teisės aktai, visų pirma *Magyar Nemzeti Bank* (MNB) įstatymas, nėra visiškai suderinami su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai visų pirma susiję su MNB nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų ECBS uždavinių. Be to, MNB įstatyme esama kitų trūkumų, susijusių su MNB integracija į ECBS.

Vengrija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Vengrijoje buvo 2,2 %, t. y. didesnis už 1,9 % pamatinę vertę. Prognozuojama, kad ir ateinančiais mėnesiais jis bus didesnis už pamatinę vertę.

5a diagrama. Vengrija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.
(proc., 12 mėn. slankusis vidurkis)

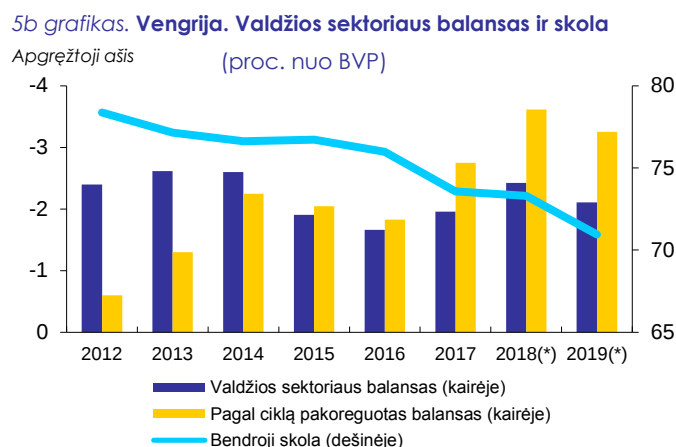

Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Per pastaruosius dvejus metus labai žemo lygio (2016 m. viduryje buvusi neigiama) metinė infliacija pagal SVKI Vengrijoje pakilo. Sparčiai augdama 2017 m. vasario mėn. infliacija pasiekė 2,9 %, o vėliau sumažėjo daugiausia dėl energijos kainų svyravimo. Nuo 2017 m. pavasario perdirbtų maisto produktų kainos darė vis didesnę spaudimą infliacijai pagal SVKI augti, išlaikydamos pagrindinį skaičių virš 2 % 2017 m. 2018 m. pradžioje infliacija vėl sumažėjo, daugiausia dėl energijos ir ilgalaikio vartojimo prekių įtakos. 2018 m. kovo mėn. metinė infliacija pagal SVKI buvo 2,0 %.

Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad 2018 m. infliacija šiek tiek sumažės iki 2,3 %, o 2019 m. padidės iki 3,0 %, kadangi infliacija paslaugų sektoriuje turėtų didėti dėl spartaus darbo užmokesčio augimo. Palyginti žemas kainų lygis Vengrijoje (maždaug 58 % euro zonos vidurkio 2016 m.) rodo, kad ilgalaikėje perspektyvoje tolesnės kainų konvergencijos potencialas yra didelis.

Vengrija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Vengrijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio biudžeto. Tačiau Komisija rekomenduoja pradėti taikyti Vengrijai procedūrą dėl didelio nukrypimo, atsižvelgiant į 2017 m. didelį pastebėtą nukrypimą nuo Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų. Remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, esama rizikos, kad ir 2018 bei 2019 m. nuo tų reikalavimų bus labai nukrypta. Todėl nuo 2018 m. reikės svarbių tolesnių priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo iki 1,7 % BVP 2016 m. (2015 m. jis buvo 1,9 %), o 2017 m. vėl pakilo iki 2,0 %. Pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2018 m. valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 2,4 % BVP, o 2019 m. sumažės iki 2,1 % BVP, darant prielaidą, kad politika nesikeis. 2017 m. bendrosios valstybės skolos santykis sumažėjo iki 73,6 % BVP ir numatoma, kad jis dar mažės – iki 73,3 % BVP 2018 m. ir iki 71,0 % BVP 2019 m. Vengrijos fiskalinė sistema tvirtai pagrįsta griežtomis skolos kontrolės taisyklėmis ir procedūromis, taikomomis visais valdžios sektoriaus lygmenimis. Tačiau vis dar tebesama kai kurių pažymėtinų trūkumų, visų pirma, silpnos vidutinio laikotarpio fiskalinio planavimo funkcijos.

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Vengrija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Vengrijos forintas neįtrauktas į VKM II. Vengrija taiko svyruojančio valiutos kurso režimą ir sudaro sąlygas centriniam bankui įsikišti į užsienio valiutos rinką. Forinto vertė sumažėjo maždaug nuo 311 HUF/EUR 2016 m. kovo mėn. iki 314 HUF/EUR 2016 m. viduryje, o 2016 m. spalio mėn. pakilo iki 307 HUF/EUR, MNB įvedus trijų mėnesių indėlių galimybės priemonei viršutinę ribą. Iki 2017 m. vidurio forinto pardavimo kaina buvo maždaug 310 HUF/EUR, 2017 m. rugpjūčio mėn. prasidėjus naujai pabrangimo bangai ji pasiekė beveik 304 HUF/EUR. Po MNB žodinio įsikišimo, kuriuo buvo užsiminta apie naujos priemonės įvedimą ir vienos nakties indėlių palūkanų normų sumažinimą iki –15 bazinių punktų, po 2017 m. rugsėjo mėn. forinto pardavimo kaina vėl siekė šiek tiek mažiau nei 310 HUF/EUR. 2018 m. kovo mėn. forinto vertė euro atžvilgiu iš esmės buvo to paties lygio kaip ir prieš dvejus metus.

Vengrija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 2,7 %, t. y. mažesnė už 3,2 % pamatinę vertę. Mėnesio vidutinės ilgalaikės palūkanų normos sumažėjo maždaug iki 2,8 % iki 2016 m. rugpjūčio mėn., o 2017 m. vasario mėn. pakilo iki 3,5 %. MNB dedant pastangas dar plačiau taikyti pinigų politikos paskatas

ilgalaikėms palūkanų normoms, jos vėl ėmė mažėti ir 2017 m. gruodžio mėn. siekė 2,1 %. Augant pajamingumui tarptautinėje rinkoje, mėnesio vidutinės ilgalaikės palūkanų normos Vengrijoje padidėjo maždaug iki 2,6 % 2018 m. vasario mėn. 2018 m. pradžioje ilgalaikės palūkanų normos skirtumas nuo palyginamųjų Vokietijos vyriausybės obligacijų pajamingumo buvo maždaug 200 bazinių punktų.

Be to, išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir rinkų integraciją. Per pastaruosius dvejus metus užfiksuotas didelis išorės balanso perteklius, nors 2017 m. jis buvo sumažėjęs daugiausia dėl prekybos balanso poveikio. Dėl prekybos ir investicijų ryšių Vengrijos ekonomika yra labai integruota į euro zonos ekonomiką. Pagal pasirinktus su verslo aplinka susijusius rodiklius Vengrijos rezultatai yra prastesni nei daugumos euro zonos valstybių narių. Vengrijos finansinis sektorius yra gerai integruotas į ES finansinę sistemą.

6. LENKIJA

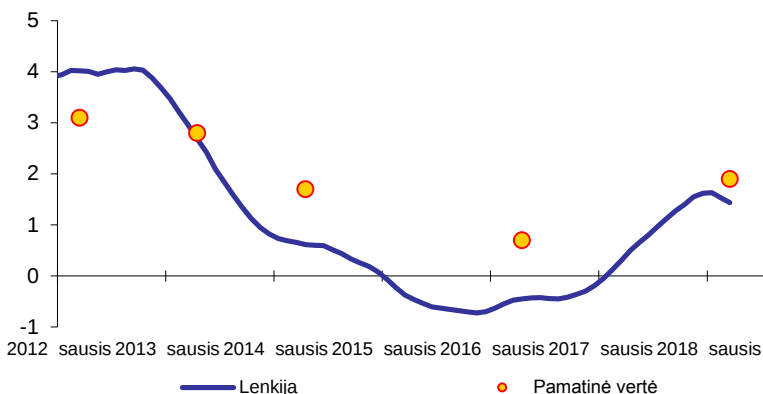
Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksnius, Komisija mano, kad Lenkija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

Lenkijos teisės aktai, visų pirma, *Narodowy Bank Polski* (NBP) įstatymas ir Lenkijos Respublikos Konstitucija, **nėra visiškai suderinti** su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginių finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu. Be to, NBP įstatyme taip pat esama trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu ir NBP integracija į ECBS euro įsivedimo metu.

Lenkija atitinka kainų stabilumo kriterijų. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Lenkijoje buvo 1,4 %, t. y. mažesnis už 1,9 % pamatinę vertę. Tikimasi, kad ir ateinančiais mėnesiais jis bus mažesnis už pamatinę vertę.

6a diagrama. Lenkija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.

(proc., 12 mėn. slankusis vidurkis)

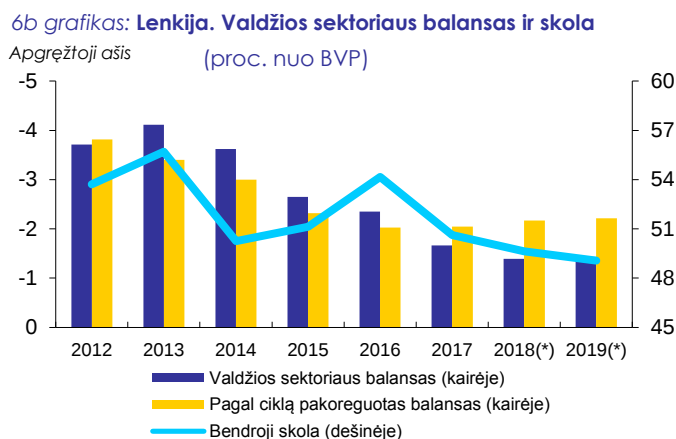
Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

2016 m. spalio mėn. metinė infliacija pagal SVKI tapo teigiama ir 2017 m. vasario mėn. sparčiai padidėjo iki didžiausios nacionalinės ribos – 1,9 %, o 2017 m. birželio mėn. sumažėjo iki 1,3 %. Antrąjį 2017 m. pusmetį infliacija augo palaipsniui. Lapkričio mėn. ji šoktelėjo iki 2 %, o gruodžio mėn. nukrito iki 1,7 %. 2018 m.

vasario mėn. metinė infliacija pagal SVKI staiga dar labiau sumažėjo iki 0,7 %. Tokią kiek nepastovią tendenciją lėmė stiprūs energijos ir neperdirbtų maisto produktų kainų pokyčių svyravimai. 2018 m. kovo mėn. metinė infliacija pagal SVKI buvo 0,7 %.

Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad 2018 m. infliacija sumažės iki 1,3 %, o 2019 m. padidės iki 2,5 %, daugiausia dėl stiprėjančio sparčiai augančio darbo užmokesčio spaudimo, mažėjant darbo rinkai. Palyginti žemas kainų lygis Lenkijoje (maždaug 52 % euro zonos vidurkio 2016 m.) rodo, kad ilgalaikėje perspektyvoje tolesnės kainų konvergencijos potencialas yra didelis.

Lenkija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Lenkijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio biudžeto. Tačiau, remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, esama rizikos, kad 2018 m. bus labai nukrypta nuo Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų ir nuo 2018 m. reikės imtis papildomų priemonių, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Lenkijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 2,6 % BVP 2015 m. iki 2,3 % BVP 2016 m. 2017 m. deficito ir BVP santykis pagerėjo iki 1,7 % ir pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę numatoma, kad jis ir toliau gerės: 2018 m. ir 2019 m. sieks 1,4 % BVP, darant prielaidą, kad politika nesikeis. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis sumažės nuo 50,6 % 2017 m. iki 49,1 % 2019 m. Apskritai Lenkijos nacionalinė fiskalinė sistema yra tvirta. Pagrindinių trūkumų esama biudžeto planavimo ir procedūrų bei nepriklausomos stebėsenos srityse.

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Lenkija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Lenkijos zlotas neįtrauktas į VKM II. Lenkija taiko svyruojančio valiutos kurso režimą ir sudaro sąlygas centriniam bankui įsikišti į užsienio valiutos rinką. Nuo 2016 m. balandžio mėn. iki 2016 m. pabaigos zloto pardavimo kaina euro atžvilgiu buvo maždaug 4,4. Tarp 2016 m. gruodžio mėn. ir 2017 m. gegužės mėn. ji bendrai padidėjo beveik 6 %. Iki 2017 m. spalio mėn. pradžios zloto vertė smuko (maždaug iki 4,3 PLN/EUR), o likusią 2017 m. dalį vėl didėjo. Palaipsniui Lenkija traukėsi iš su TVF 2009 m. sudaryto susitarimo dėl lanksčiosios kredito linijos, galutinai ją nutraukdama 2017 m. lapkričio mėn. Per dvejus metus iki šio vertinimo zloto vertė euro atžvilgiu padidėjo apie 2 %.

Lenkija neatitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijaus. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 3,3 %,

t. y. didesnė už 3,2 % pamatinę vertę. Mėnesio vidutinės ilgalaikės palūkanų normos padidėjo nuo mažiau nei 3 % (2016 m. balandžio mėn.) iki maždaug 3,8 % (2017 m. pradžioje). Iki 2017 m. birželio mėn. ilgalaikės palūkanų normos sumažėjo maždaug iki 3,2 %, o vėliau šiek tiek pakilo. 2018 m. pradžioje ilgalaikės palūkanų normos skirtumas nuo palyginamųjų Vokietijos vyriausybės obligacijų buvo apie 270 bazinių punktų.

Be to, buvo išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir finansų rinkų integraciją. Nuo 2013 m. Lenkijos išorės balansas yra perteklinis, skatinamas nuolat gerėjančio prekybos balanso. Dėl prekybos ir investicijų ryšių Lenkijos ekonomika yra gerai integruota į euro zonos ekonomiką. Atsižvelgiant į pasirinktus rodiklius, susijusius su verslo aplinka, Lenkijos rezultatai maždaug atitinka euro zonos valstybių narių vidurkį. Lenkijos finansų sektorius yra gerai integruotas į ES finansų sektorių.

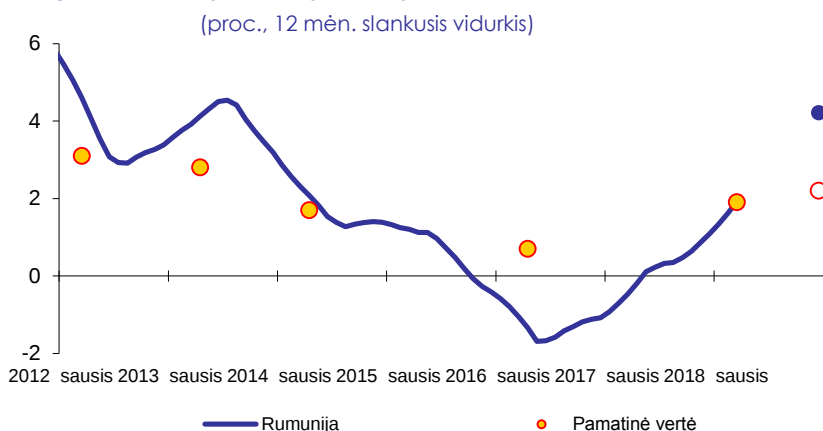
7. RUMUNIJĄ

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksnius, Komisija mano, kad Rumunija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

Rumunijos teisės aktai, visų pirma Įstatymas Nr. 312 dėl Rumunijos Nacionalinio Banko įstatų (RNB įstatymas), **nėra visiškai suderinti** su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Neatitikimai susiję su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu. Be to, RNB įstatyme yra trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu dėl RNB uždavinių ir SESV 127 straipsnio 2 dalyje ir ECBS ir ECB statuto 3 straipsnyje numatytų ECBS uždavinių.

Rumunija neatitinka kainų stabilumo kriterijaus. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Rumunijoje buvo 1,9 %, t. y. lygus 1,9 % pamatinei vertei. Tačiau prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis gerokai viršys pamatinę vertę.

7a diagrama. Rumunija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.

Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

2016 m. metinė infliacija pagal SVKI mažėjo, daugiausia dėl vienas po kito įvykusio PVM tarifo mažinimo ir žemų pasaulinių naftos kainų. 2016 m. gegužės mėn. nukritusi iki beveik –3 %, ji liko neigiama didžiąją 2016 m. dalį. Nors 2017 m. infliacija didėjo laipsniškai, ji išliko pažabota dėl dar 1 procentiniu punktu sumažintu standartinio PVM tarifo ir sumažintos akcizo normos degalams. Antrąjį 2017 m. pusmetį infliacijos tempas ėmė spartėti nuo 0,6 % rugpjūčio mėn. iki 2,6 % gruodžio mėn. Tam daugiausia įtakos darė kylančios maisto produktų kainos ir 2017 m. sausio mėn. patvirtinto akcizų mažinimo panaikinimas spalio mėn. Silpnėjant 2017 m. sausio mėn. mokesčių sumažinimo poveikiui, 2018 m. pradžioje infliacija tebeaugo ir 2018 m. kovo mėn. pasiekė 4,0 %.

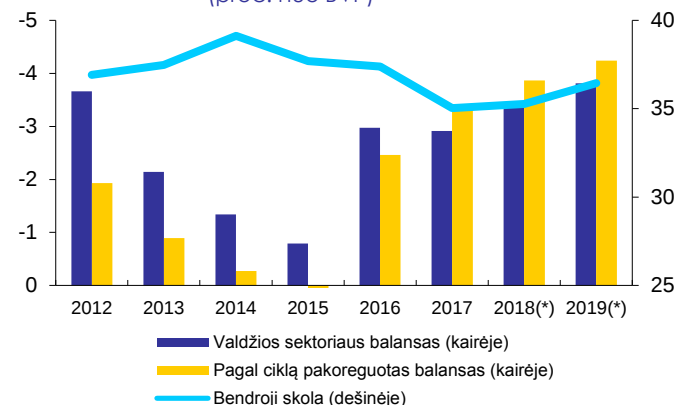
Pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2018 m. metinė infliacija pagal SVKI padidės iki 4,2 %, o 2019 m. sumažės iki 3,4 %, slūgstant energijos kainų infliacijai. Palyginti žemas kainų lygis Rumunijoje (maždaug 51 % euro zonos vidurkio 2016 m.) rodo, kad ilgalaikėje perspektyvoje tolesnės kainų konvergencijos potencialas yra didelis.

Rumunija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Rumunijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito. Tačiau Rumunijai dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo 2016 m. vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo taikoma procedūra dėl didelio nukrypimo. 2017 m. rudenį buvo nustatyta, kad šalis nesiėmė veiksmingų priemonių pagal procedūrą dėl didelio nukrypimo ir pateikta patikslinta rekomendacija. Be to, Komisija rekomenduoja vėl pradėti taikyti Rumunijai procedūrą dėl didelio nukrypimo, atsižvelgiant taip pat į 2017 m. didelį pastebėtą nukrypimą nuo Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų. Remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, esama rizikos, kad ir 2018 bei 2019 m. nuo tų reikalavimų bus labai nukrypta. Todėl, siekiant laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų ir atsižvelgiant į smarkiai pablogėjusią fiskalinę perspektyvą, nuo 2018 m. reikės imtis svarbių tolesnių priemonių. Valdžios institucijoms vykdant ekspansinę, prociklišką fiskalinę politiką, grindžiamą netiesioginių mokesčių mažinimu ir viešojo sektoriaus darbo užmokesčio bei senatvės pensijų didinimu, nominalus deficitas padidėjo nuo 0,8 % BVP 2015 m. iki 3,0 % BVP 2016 m. ir iki 2,9 % BVP 2017 m. Pagal Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2018 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 3,4 % BVP, o 2019 m. bus 3,8 %, darant prielaidą, kad politika nesikeis. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis padidės iki 35,3 % 2018 m. ir iki 36,4 % 2019 m. Rumunijos fiskalinės sistemos nuostatos yra tvirtos. Tačiau pastaraisiais metais fiskalinės sistemos įgyvendinimas nėra veiksmingas, kaip rodo blogėjantis struktūrinis balansas ir išlaidų taisyklių nepaisymas einamaisiais metais darant biudžeto pakeitimus.

7b grafikas. Rumunija. Valdžios sektoriaus balansas ir skola

Apgręžtoji ašis

(proc. nuo BVP)

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Rumunija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Rumunijos lėja neįtraukta į VKM II. Rumunija taiko svyruojančio valiutos kurso režimą ir sudaro sąlygas centriniam bankui įsikišti į užsienio valiutų keitimo rinką. Lėjos kursas euro atžvilgiu buvo stabilus iki 2016 m. rugsėjo mėn., vėliau ėmė po truputį smukti. Pagrindiniai nuosmukį lėmę veiksniai – prekybą skatinanti procikliška fiskalinė politika ir einamosios sąskaitos deficitas bei didesni infliacijos lūkesčiai. 2017 m. pabaigoje 4,63 RON/EUR siekęs valiutos kursas 2018 m. pradžioje ir toliau mažėjo. 2018 m. kovo mėn. jis pasiekė 4,66 RON/EUR. Lyginant su kitomis regiono šalimis, taikančiomis svyruojančio valiutos kurso režimą, lėjos kursas euro atžvilgiu buvo santykinai pastovesnis. Per dvejus metus iki šio vertinimo lėjos vertė euro atžvilgiu sumažėjo maždaug 4 %.

Rumunija neatitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijaus. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Rumunijoje vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 4,1 %, t. y. didesnė už 3,2 % pamatinę vertę. Ilgalaikės palūkanų normos palaipsniui sumažėjo maždaug iki 3 % 2016 m. spalio mėn., po to vėl ėmė didėti. Jos augo iki šiol – 2018 m. pradžioje siekė 4,5 %. Ilgalaikės palūkanų normos skirtumas nuo palyginamųjų Vokietijos vyriausybės obligacijų sumažėjo maždaug nuo 340 bazinių punktų 2016 m. balandžio mėn. iki mažiau nei 300 bazinių punktų 2016 m. spalio mėn., o po to vėl ėmė didėti. 2018 m. kovo mėn. jis buvo 400 bazinių punktų.

Be to, išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir rinkų integraciją. Nuo 2015 m. Rumunijos išorės balansas palaipsniui mažėjo, o 2017 m. pirmą kartą per penkerius metus pasiekė neigiamą lygį. Pagal pasirinktus su verslo aplinka susijusius rodiklius Rumunijos rezultatai yra prastesni nei daugumos euro zonos valstybių narių. Be to, didžiausi sunkumai susiję su institucine sistema, įskaitant korupciją ir valdymo veiksmingumą. Rumunijos finansų sektorius yra gerai integruotas į ES finansų sektorių, ypač dėl to, kad užsienio investuotojams nuosavybės teise priklauso daug bankų sistemos subjektų.

8. ŠVEDIJA

Atsižvelgdama į teisinio suderinamumo, atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą ir į papildomus svarbius veiksnius, Komisija mano, kad Švedija neatitinka euro įsivedimo sąlygų.

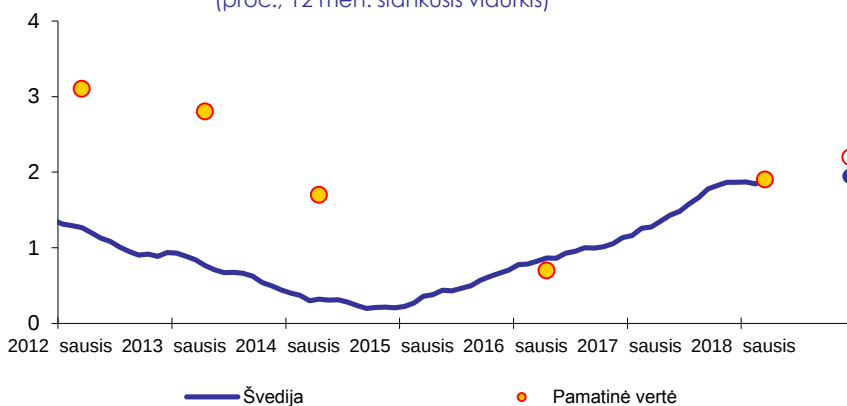
Švedijos teisės aktai, visų pirma *Sveriges Riksbank* įstatymas, Vyriausybės dokumentas ir Valiutos kurso įstatymas, nėra visiškai suderinti su SESV 131 straipsnyje nustatyta atitikties užtikrinimo prievole. Esama neatitikimų ir trūkumų, susijusių su centrinio banko nepriklausomumu, piniginio finansavimo draudimu ir centrinio banko integracija į ECBS euro įsivedimo metu.

Švedija atitinka kainų stabilumo kriterijų. Per 12 mėnesių iki 2018 m. kovo mėn. vidutinis infliacijos lygis Švedijoje buvo 1,9 %, t. y. lygus 1,9 % pamatinei vertei. Prognozuojama, kad ateinančiais mėnesiais jis bus mažesnis už pamatinę vertę.

2017 m. Švedijos vidutinis infliacijos lygis pasiekė 1,9 % (2016 m. jis buvo 1,1 %), labiausiai išaugus paslaugų sektoriaus ir energijos kainoms dėl kronos nuvertėjimo ir nuolatinio vidaus paklausos augimo bei palankios *Riksbank* vykdomos pinigų politikos. 2018 m. kovo mėn. metinė infliacija pagal SVKI buvo 2,0 %.

Tikėtina, kad 2018 m. infliacija pagal SVKI iš esmės bus stabili. Numatoma, kad 2018 m. naftos kainos didins spaudimą infliacijai pagal SVKI augti. Tačiau prognozuojama, kad vangus darbo užmokesčio augimas (ir toliau būsiantis lėtas), kurį lėmė pasaulinės konkurencijos spaudimas, maži darbo užmokesčio lūkesčiai ir nepanaudota darbo jėga, turėtų šiek tiek sumažinti padidėjusių naftos kainų poveikį. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad 2018 m. vidutinė metinė infliacija pagal SVKI bus 1,9 %, o 2019 m. – 1,7 %. Kainų lygis Švedijoje yra palyginti didelis (2016 m. jis sudarė apie 122 % euro zonos vidurkio).

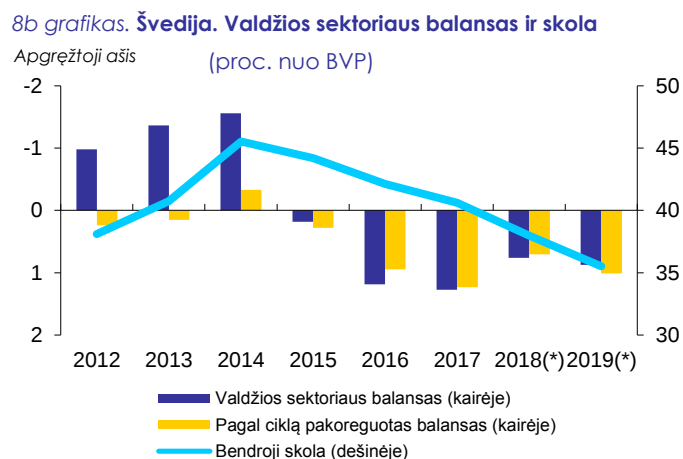
8a diagrama. Švedija. Infliacijos kriterijus nuo 2012 m.
(proc., 12 mėn. slankusis vidurkis)

Pastaba. 2018 m. gruodžio mėn. taškai rodo numatomą pamatinę vertę ir vidutinę 12 mėnesių infliaciją šalyje.
Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Švedija atitinka viešųjų finansų kriterijų. Švedijai netaikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito. Be to, remiantis 2018 m. konvergencijos programos vertinimu, 2018 ir 2019 m. Švedija turėtų ir toliau laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Valdžios sektoriaus perteklius šiek tiek padidėjo nuo 1,2 % BVP 2016 m. iki 1,3 % BVP 2017 m., vis dar palaikomas maloniai nustebinūs pajamų rodikliai, skatinamais stabilaus ekonomikos augimo. Tačiau 2016–2017 m. išlaidos prieglobsčio prašytojų priėmimui ir integracijai buvo

mažesnės, negu tikėtasi. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad valdžios sektoriaus perteklius 2018 m. pasieks 0,8 % BVP, o 2019 m. – 0,9 % BVP. 2017 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir BVP santykis sumažėjo iki 40,6 % BVP ir turėtų palaipsniui mažėti. 2018 m. jis turėtų siekti 38,0 % BVP, o 2019 m. – 35,5 % BVP. Švedijos fiskalinė sistema yra tvirta. Ji buvo reformuota 2017 m. pabaigoje, įskaitant pertekliaus tikslo sumažinimą nuo 1 % iki 0,33 % BVP, naujo skolą stabilizuojančio ramsčio įvedimą ir Fiskalinės politikos tarybos įgaliojimų sustiprinimą.

(*) Komisijos tarnybų 2018 m. pavasario prognozė.

Šaltiniai: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

Švedija neatitinka valiutos kurso kriterijaus. Švedijos krona neįtraukta į VKM II. Švedija taiko svyruojančio valiutos kurso režimą ir sudaro sąlygas centriniam bankui įsikišti į užsienio valiutos rinką. 2013 m. pradžioje prasidėjęs kronos nuvertėjimas tęsėsi ir toliau. Nuvertėjimas tęsėsi (svyruodamas tarp –30 ir –10 bazinių punktų) švelninant pinigų politikos sąlygas ir 2016–2017 m. didinant Stokholmo tarpbankinės skolinimosi palūkanų normos (STIBOR) ir eurų tarpbankinės skolinimosi palūkanų normos (EURIBOR) trijų mėnesių skirtumą. 2018 m. pradžioje jis buvo maždaug –10 bazinių punktų. Per dvejus metus iki šio įvertinimo kronos kurso vidurkis buvo 9,6 SEK/EUR, o vertė euro atžvilgiu sumažėjo maždaug 10 %.

Švedija atitinka ilgalaikių palūkanų normų konvergencijos kriterijų. Vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Švedijoje vienus metus iki 2018 m. kovo mėn. buvo 0,7 %, t. y. daug mažesnė už 3,2 % pamatinę vertę. Švedijos ilgalaikės palūkanų normos ėmė kas mėnesį didėti nuo 0,1 % 2016 m. rugpjūčio mėn. (žemiausios kada nors pasiektos ribos) ir 2018 m. pradžioje pasiekė 0,9 %. Jos išlieka kaip niekad mažos. Palūkanų normų skirtumas nuo palyginamųjų Vokietijos vyriausybės obligacijų pajamingumo tebebuvo labai mažas, nors ir padidėjo, palyginti su 2016 m. vasarą buvusiomis neigiamomis vertėmis. Iki 2017 m. paskutiniojo ketvirčio jos buvo tarp 20–40 bazinių punktų, o po to šiek tiek padidėjo. 2018 m. kovo mėn. jos siekė 53 bazinius punktus.

Be to, išnagrinėti **papildomi veiksniai**, įskaitant mokėjimų balanso pokyčius ir rinkų integraciją. Švedijos išorės balansas išliko perteklinis, 2016 m. jis siekė 4,2 % BVP, o 2017 m. – 3,2 %. Dėl prekybos ir investicijų ryšių Švedijos ekonomika yra gerai integruota į euro zonos ekonomiką. Pagal pasirinktus su verslo aplinka susijusius rodiklius Švedijos rezultatai yra geresni nei daugumos euro zonos valstybių narių. Švedijos finansų sektorius yra gerai integruotas į ES finansų sektorių. Taikant

makroekonominio disbalanso procedūrą nustatyta, kad Švedijoje būtina atlikti tolesnę nuodugnią apžvalgą. Ją atlikus paaiškėjo, kad Švedija ir toliau patiria makroekonominį disbalansą, kadangi dėl būsto kainų pervertinimo ir nuolatinio namų ūkių skolos didėjimo kyla nevaldomos korekcijos rizika. Valdžios institucijos gerai žino apie didėjančią riziką. Buvo imtasi politinių priemonių siekiant apriboti hipotekinės skolos augimą ir padidinti būstų statybas. Tačiau šių priemonių kol kas nepakako disbalansui pašalinti.